

A gödöllői erdő és a wagrami síkság

Száz éve halt meg a magyar „sasfiók”

SZÁZ ÉVVEL EZELETT, 1870. november 6-án temették el a Kerepesi úti temetőben Petőfi Zoltánt, a nagy költő egyetlen gyermekét, aki alig huszonkét éves korában halt meg tüdőbajban. Az egykori lapok néhánysoros tudósításban megírták, hogy gyöngye testalkatát korán megtörte az élet, a vándorszínészkedés sok nyomorúsága és „szép tehetséget nem érthették el a fejlődés azon fokát, melyen apja nevére magát méltónak bizonyíthatta volna.” A nagy név varázsa szokatlanul nagy kísérő sereget gyűjtött koporsója körül. Ott volt a temetésen nagyatyja, az akkor már kilencvenedik évében járó Szendrey Ignác, mostohaapja, dr. Horváth Árpád egyetemi tanár, valamint a költő öccse, Petrovics István.

Petőfi Zoltán, aki megdicsőült apja nagy hírnevének árnyékában élve, égő vágyakozással szeretett volna maga is híres költő, nagy színész lenni, nem kerülhetett be a magyar irodalomtörténetbe. Emléke mégis ihletője volt egy irodalmi alkotásnak. Krúdy Gyula „Zoltánka” néven négy képből álló színjátékot írt életéről. A hajdani Magyar színház mutatta be, címszerepben az ifjú Törzs Jenővel.

KRÚDY GYULA SZÍN-MŰVE témájának megírásához kivallatott olyan öreg színészeket, akik ifjú korukban még ismerték Petőfi nyugtalan lelkű fiát. Színjátéka bemutatójának napján (1913. november 15.) maga írta a „Magyar Színpad” című színházi lapban, hogy „szent öreg költők, koldusok és borisszák, rongyosok, halálosan betegek és züllöttek” beszéltek neki „éjszaka a kis kocsmá-

ban... kipirult arccal, égő malasztal megmámorosodva, egy gyönyörű rimtől haldokolva, egy verses trófeától megtévelyedve” Petőfiről, Júliáról és Zoltánról. Ezek voltak forrásai színjátékához, ezek kísértét idézte fel a lelkes és bohém vándorszínészekben, hogy a fiúnak atyjáról beszéljenek. Színművében Petőfi Zoltán jellemrajzát akarta festeni, egy fiatal sziv benső vívódását rajzolta meg, vergődését az ellenséges körülmények között. Mindenki apjáról beszélt neki, apja barátai, a csizmadia, a színészek.

A HARMADIK FELVONÁSBAN Zoltánka egy kis kocsmároslánnyal a gödöllői erdőben sétál, hol atyja is sokat járt, s az ő példájára verset akar írni a leányhoz, de atyja igézete alatt áll, s elnyomja őt. Krúdy Gyula úgy vélte: Zoltánka sorsa Napóleon fiáéhoz hasonlít és ezt Krúdy magával Zoltánnal mondatja el. Az apai emlék és a példa varázsa, amelyet követni nem tudnak, közös a két „sasfiók” történetében. Edmond Rostannak, akkoriban oly nagy feltűnést keltett színműve, a „Sasfiók” (L'aiglon) nyilván hatással volt Krúdyra és ezért is sok a hasonlóság. Zoltánka úgy keresi fel a gödöllői erdőt, mint a reichstadti herceg atyja nagy csatájának emlékéért a wagrami síkságon. Zoltánka is tüdőbajban hal meg, mint a reichstadti herceg. A végső szín mindegyik darabban haldoklás: a királyfi a császár bölcsőjét hozatja magához, Zoltánkát atyja, a vándorszínész emléke keresi fel. Ezt a bánatos sorsú életet törte össze száz évvel ezelőtt az önként vállalt sok sanyarúság.